

Nghe Từ Công Phụng Tổ Tình

Luân Hoán



Thích nhạc, mê nhạc, ghiền nhạc không hề đứng gần khả năng am hiểu âm nhạc, lại càng không thể phát sinh chuyện điều khiển, sắp xếp những nốt nhạc, nói ngắn gọn là sáng tác. Đa số chúng ta nghe nhạc bởi sự cảm nhận tự nhiên. Sự cảm nhận này rất ít đến với chúng ta bằng sự lẻ loi của các nhạc cụ, dù chúng có cùng nhau cất tiếng. Âm nhạc vốn là cõi cao xa, thường vượt tầm hiểu biết của nhiều người. Cứu được nhược điểm này, lời ca đã đóng một chức năng chủ yếu. Riêng với người Việt Nam, ca từ đúng là một nhu yếu phẩm cho tâm hồn, cho tinh thần. Ngày còn nằm nôi, ca dao, tục ngữ theo giọng hát ru con, ru em đến với chúng ta. Ấu thơ bây giờ có thể thiếu hẳn nguồn bổ dưỡng này, nhưng bù lại có những máy phát êm dịu đưa giấc ngủ. Nói chung lời ca chính là chìa khóa, là cây cầu đưa chúng ta đến gần âm nhạc hơn. Dĩ nhiên phần nhiều chúng ta vẫn mang đôi tai điếc

đặc ngồi trong thính đường một buổi trình tấu nhạc cổ điển tây phương. Nhưng ít ra chúng ta cũng đã dễ dàng đến với những Chiều Về Trên Sông của Phạm Duy, Thu Vàng của Cung Tiến, Biệt Ly của Dzoãn Mẫn, Nắng Chiều của Lê Trọng Nguyễn, Tóc Mây của Phạm Thế Mỹ, Cô Đơn của Nguyễn Ánh 9, Hòn Vọng Phu của Lê Thương, Du Âm của Nguyễn Văn Tý, Ngọc Lan của Hoàng Trọng, Quê Mẹ của Thu Hồ, Khúc Ca Ngày Mùa của Lam Phương, Ghé Bến Sài Gòn của Văn Phụng, Xóm Đêm của Phạm Đình Chương, Trăng Mờ Bên Suối của Lê Mộng Nguyên, Nụ Cười Sơn Cước của Tô Hải, hay Sơn Nữ Ca của Trần Hoàn... Dĩ nhiên còn rất nhiều, rất nhiều ca khúc vẫn sống tiềm ẩn trong lòng chúng ta. Có thể nói những ca khúc này, tám phần mười vượt thời gian nhờ ở ca từ. Đây quả thật là trình độ thưởng ngoạn âm nhạc của đại chúng người Việt chúng ta. Và từ những lời nỉ non, véo von không cần mất nhiều sự suy nghĩ này, một số trong chúng ta lần theo trình độ học vấn yêu thích những ca khúc trau chuốt, giàu hoa mỹ đượm chút ít triết lý về cuộc đời. Vẫn giữ căn bản giản dị, trong sáng, nhưng rõ ràng từ bàn tay của Từ công Phụng, Lê Uyên Phương, Trịnh Công Sơn, Ngô Thụy Miên, Cung Tiến... ca khúc của họ có cái vẻ sang cả, trí thức hẳn lên.

Tôi cũng là người yêu nhạc bình dân, không có khả năng am hiểu những trường canh, tiết tấu, hợp âm...gì gì đó. Tôi chỉ vịn lời ca mà đi cho cuộc đời mình thêm chút ít nhẹ nhàng, thanh thản. Hôm nay ngồi buồn, chẳng phải vì trời mưa, chẳng phải vì thất tình hay nhớ cố hương, mà bỗng thấy buồn khan thế mới lạ. Có lẽ có sự trống vắng nho nhỏ trong tâm hồn. Để nổi băng khuâng vô có không trở thành cô đơn, tôi mở nhạc. Và rất tình cờ, tôi nghe ông Từ Công Phụng tỏ tình.

Hình như Thiếu nữ và mùa Thu thường có những nét tương đồng. Từ sự lộng lẫy, thanh tú của nhan sắc, đến cái dịu dàng, man mác lạnh của tính chất, đã hàng nghìn năm qua, hai đối tượng này vốn là đầu nguồn của nhiều dòng sáng tác. Nhiều nhạc sĩ, thi sĩ, thậm chí đến cả văn sĩ, họa sĩ đã từng vịn vào mùa thu, hoặc vịn vào một bóng hồng để đẩy những suy tưởng lẫn nhớ nhung của mình thoát xác thành những hình ảnh mới. Nhạc sĩ Từ công Phụng cũng không đi lệch con đường có sẵn này. Nhưng với ông, trong ca khúc **Bài Cho Em**, ranh giới giữa mỹ nhân và mùa thu chợt được xóa nhòa. Để nhường chỗ cho tình yêu và nỗi nhớ quán quít bên chân những nốt nhạc tha thiết, trôi nổi, vang xa mong tìm lại một thời hoa bướm có đủ vui buồn. Tất cả dành cho em, gửi về em mệnh mang như một dòng sông, chúng ta hãy cùng Từ Công Phụng dựa tình lên dòng sông, và để lòng trôi cùng âm nhạc :

Chiều nay ngồi viết riêng cho em

Cho em bài hát êm đềm, trôi theo từng tiếng tơ mềm

Nhờ mây gửi đến riêng cho em

Cho em ngàn lời yêu thương, trôi trên nụ cười phong kín

*Mùa Thu chợt đến trong cô đơn
Buồn bay lên mờ lấp khung trời chiều lạnh lùng
Trời còn gọi tiếng mưa đêm nay
Mưa ơi! Đừng làm buồn mắt em thơ ngây*

*Ô hay! Mùa Thu đến bao giờ
Mưa bay buồn giăng mắc khung trời
Người về từ trên đó để nhìn làn môi thắm
Có sao em còn buồn để mùa Thu đến rồi đi*

*Giòng sông nào vắng xa chưa em
Ru lên hồn tuổi thơ này, thêm một lần chuốc u buồn
Hồn lên ngàn phím tơ vương êm
Ru em bằng lời ca đêm, ru lên tuổi buồn em mang*

*Giòng sông rồi vắng xa thôi em
Đời trôi theo ngày tháng, mang nhiều kỷ niệm buồn
Tuổi thơ còn có mơ không em
Hay trôi miệt mài ngày tháng trong cô liêu*

Khi yêu chúng ta thường mất đi ý niệm về thời gian, hoặc ngược lại, từng giờ từng khắc có thể gói gọn được rất nhiều kỷ niệm. Ở ca khúc **Bây Giờ Là Tháng Mấy**, nhạc sĩ Từ Công Phụng, có lẽ có cả hai trạng thái khác nhau này. Trong ca khúc, ông có ít nhất 3 lần lên tiếng hỏi người yêu mình về một cái mốc thời gian, không cần phân định là đang yêu nhau, gần nhau hay sắp sửa một cuộc chia xa. Hỏi cho có hỏi vậy thôi. Cái vấn đề thật thi sĩ của Từ công Phụng chỉ là cái bàn đạp để ông vẽ lại nỗi nhớ thương, cùng những nét đẹp độc đáo, tiêu biểu

của người yêu mình. Em hờn dỗi đủ để cho anh phải đi tìm một loài hoa. Mắt em đẹp đủ cho anh thấy cả mùa xuân. Và ngay trong cái lạnh lẽo của mùa đông, tâm hồn những người yêu nhau cũng không lẻ loi. Cái thời gian Từ Công Phụng muốn hỏi, hay đúng hơn là muốn nhắc tới, chính là cái ổ tình, một thời ông đã cùng âm áp bên một người, để có cơ hội mở ra một dòng tình ca rất gần với sự thương ngoạn của đại chúng :

Bây giờ tháng mấy rồi hỡi em?

lênh đênh ngàn mây trôi êm đềm

Chiều nay nếu em đừng hờn dỗi,

trách nhau một lời thối

Tâm hồn mình đâu lẻ loi.

Bây giờ tháng mấy rồi hỡi em?

Anh đi tìm màu hoa em cài

Chiều nay nhớ em rồi và nhớ

áo em đẹp màu thơ,

môi tràn đầy ước mơ

Mai đây anh đưa em đi về,

mưa giã chiều nắng tàn

cho buốt lạnh chúng mình.

Em ơi, thôi đừng hờn anh nữa,

nhìn nhau buồn vời vợi,

để mùa đông buốt giá bờ vai mềm.

Bây giờ tháng mấy rồi hỡi em?

Anh đi tìm mùa xuân trên đời

Mùa đông chết đi rồi mùa xuân

mắt em đẹp trời sao

cho mình thương nhớ nhau.

Trong một đồng tình gần như tuyệt đối với nhà thơ Du Tử Lê, khi xác nhận, mình định vị trí của người phụ nữ bên cuộc đời mình, nhạc sĩ Từ Công Phụng đã biến những lời thơ của ông Lê Cự Phách thành những dòng nhạc chân thành, tha thiết. Cảm tạ ơn em không phải là một thỏa thuận riêng rẽ giữa nhạc sĩ và thi sĩ, mà còn là sự đồng thuận của đám đông, của chúng ta khi lắng nghe. **Giữ Đời Cho Nhau**, như một lời dặn dò, nhắc nhở đơn giản, nhưng chân tình. Một hơi thở thoáng ám chỗ nằm. Một vóc áo hờ hững bất ngờ, đã có thể là một sự ban ơn cho chúng ta, nếu tình cờ chúng ta được hạnh phúc biết rung cảm, biết nắm bắt, dù một thoáng. Hãy nghe Du Tử Lê và Từ Công Phụng nói hộ những gì đã lâu chúng ta muốn nói, mà chưa thành lời, chưa công khai:

Ơn em thơ đại từ trời

Theo ta xuống biển vớt đời ta trôi.

Ơn em dáng mỏng mưa vời

Theo ta lên núi về đời yêu thương.

Tạ ơn em

Tạ ơn em.

Ơn em ngực ngải môi trâm

Cho ta cỏ mận trăm lần lá ngoan.

Ơn em hơi thoáng chỗ nằm

Dấu quanh dấu quấn nỗi buồn một nơi.

Tạ ơn em

Tạ ơn em.

Ơn em tình những mù lòa

Như con sâu nhỏ bò qua giấc vùi.

On em hồn sớm ngậm ngùi

Kiếp sau xin giữ lại đời cho nhau.

Tạ ơn em

Tạ ơn em

Trong cuộc sống, gần như không có gì vĩnh cửu. Riêng tình yêu, sự đánh giá cũng chẳng bao giờ giống nhau. Nhạc sĩ Từ Công Phụng, với một cảm hứng ông tìm thấy, ghi lại, đã phơi bày chút nào sự bi quan của ông. Những không vui này được lồng trong những nhận định không xa lạ và phảng phất những nét triết lý vốn đã có. Đã sống tất phải chết. Đã hợp ắt sẽ tan. Cuộc tình tuyệt vời đến đâu cũng sẽ kết thúc. Tất cả chỉ tùy thuộc vào sự phôi pha của tháng năm. Lặp lại và diễn đạt ý tưởng này bằng âm nhạc, không phải là việc dễ dàng. Nhưng Từ Công Phụng, không những chỉ làm được việc này. ông còn chứng tỏ được khả năng sử dụng ngôn ngữ rất thơ. “*Rót cho đây hồn nhau, đắp cho đây đời nhau*” Không bí hiểm, xa lạ, nhưng không phải ai cũng dùng được những động từ đặc ý, giàu hình ảnh như họ Từ. **Như Một Que Diêm** là một ca khúc đã có khoảng cách khá xa với những thể loại phổ thông :

Đời anh sớm muộn gì

Đời em sớm muộn gì

Tình ta sớm muộn gì ...cũng háp hổi

Thôi cũng đành một kiếp trăm năm đời người sẽ qua

Cũng đành một thoáng chiêm bao tình người cũng xa

Cũng phôi pha những điều ngoa, theo vết môi cười tàn tạ

Thôi cũng đành một kiếp phong ba lệ tình cũng xa

Xuống đời ta những nguôi ngoai rồi người cũng xa

Cũng xa ta, cũng xa ta theo dòng nghiệt ngã mù lòa

Vì lời em sớm muộn gì cũng một lần gian dối

Tình anh sớm muộn gì cũng đưa vào tăm tối

Đời anh sớm muộn gì, đời em sớm muộn gì

Tình ta sớm muộn gì cũng háp hổi

Rót cho đầy hồn nhau, đắp cho đầy đời nhau

Những men nồng tình sâu rã rời

Thôi cũng đành như chiếc que diêm một lần lóe lên

Thấp đời em sáng lung linh, buồn một cõi riêng

Những đêm sâu, những canh thâu

Nghe nước mắt nặng giọt sầu

Thôi cũng đành như kiếp rong rêu một lần hóa thân

Cuốn về phong kín tim ta một đời chói chang

Những đam mê, những ngô nghê

Với tình người nhớ lời thề

Thôi cũng đành như tấm gương tan mờ phai vết xưa

Xót dùm cho tấm thân ta ngựa bầy đã xa

Những đêm mơ thấy tan hoang

Hương tình vừa chớm muôn màng

Nhạc sĩ Văn Cao từng thú thật ông đã yêu mùa thu rất đậm đà, vượt trên ba mùa còn lại của đất trời. Một nhạc sĩ khác, ông Đoàn Chuẩn cũng rất hết lòng với mùa thu. Từ Công Phụng chẳng thua gì những người viết nhạc có tuổi đời cao hơn. Ông đã dành cho mùa thu nhiều ca khúc. Chúng ta thử nghe **Mùa Thu Mây Ngàn** của tác giả. Buồn vương trên mây, trên tóc mỹ nhân. Mưa bay vừa ướt áo, vừa đủ cho một con phố chợt giàu những đôi vai, những gót chân. Tất cả những hình ảnh đó không có gì mới. Nhưng qua từng ký âm của Từ Công Phụng, chúng ta hẳn sẽ thấy được ông cho những cảnh sắc, hình vóc ước lệ muôn đời thờ sống như thế nào:

Chiều nay có mùa thu đi về

Buồn vương mây ngàn giăng khắp lối

Mùa thu bơ vơ đến bên trời

Ru tóc em xuôi nguồn

Gọi hồn hong gió thu buồn

Ngày mai chúng mình xa nhau rồi

Cầm tay em nhìn sao không nói

Chiều nay mưa bay khắp phố nhỏ

Mưa ướt đôi vai mềm

Bùn lầy lấm gót chân em

đk:

Thu nay mây ngàn còn giăng mãi bên trời

Mùa thu lưu luyến bóng dáng anh đi

Đêm nay bên thêm cầm tay em khẽ nói

Ngày mai anh đi rồi

Anh có buồn gì không

Buồn không hỏi người đã đi rồi

Tìm đâu những ngày vui êm ấm

Người đi theo năm tháng không cùng

Thương mắt em hay buồn

Nhìn mùa thu chết bên sông

Hình ảnh là một trong những yếu tố quan trọng trong chức năng làm trưởng thành một sáng tác. Dựa vào mùa thu để làm giàu thêm gia tài âm nhạc của mình, Từ Công Phụng đã rất thành công trong việc dùng hình ảnh để nói lên tâm cảm của

mình. Nội dung ca khúc vẫn không ngoài tình yêu. Nhưng tình yêu sẽ có thể được mới ra, thì vị hơn với một người thơm tay và có trình độ diễn đạt, đã được đánh giá cao như Từ Công Phụng. Hãy lắng nghe **Như Ngọn Buồn Rơi** thánh thót qua dòng nhạc Từ Công Phụng.

Như mùa thu trút lá vàng

ngậm ngùi em khóc cho tuổi thơ qua mau

hồn nhiên cũng rơi khỏi tầm tay với xa

trên từng thung lũng buồn

em lệ nhòa trên tóc

Trên từng thung lũng buồn

từng thung lũng buồn

mùa thu đã trở mình trên gót nhỏ

đi em đến người

bằng vòng tay nâng niu hạnh phúc

Trên từng cơn lốc mềm

hồn em đã ngủ vùi trong tiếng thở

tình tôi cũng mù theo cơn lũ nào

là lần em đã khóc cho tình yêu

Em như ngọn buồn rơi

tuổi thơ ngây đã xếp chân môi hồng

em rơi vào đời tôi

tình yêu em khôn lớn trong dịu dàng

ôi nỗi dịu dàng nào đã ngời sáng

trên môi người

trên từng cơn lốc xoay đời

thuyền tình đã đắm trong vòng tay u mê

dù ta có đi trên nghìn thu đắng cay

trên từng nỗi khôn cùng

nhưng tình đôi ta biết bao giờ nguôi...

Mắt Lệ Cho Người Tình là một ca khúc góp phần tạo một chỗ ngồi khá riêng biệt cho Từ Công Phụng, trong gia đình âm nhạc Việt Nam. Vẫn long lanh những giọt bi quan về nhân sinh, về tình yêu. Nhưng cái buồn của tác giả, của những người đồng điệu với ông vẫn đứng cách xa với vực thẳm bi thảm. Chúng ta có cảm tưởng như tác giả biết buồn để làm tăng thêm sự đậm đà của tình yêu. Cuộc đời vô vọng và em đã đi qua đời tôi, nhưng những dấu vết cuộc tình để lại luôn luôn cần thiết cho một cuộc sống đầy đủ thi vị, nó sẽ bắt tử như đôi mắt em, đôi mắt chúng ta cùng biết nhớ nhưng:

Mưa soi dấu chân em qua cầu

Theo những cánh rong trôi mang niềm đau.

Đời em đã khép .. đi vội vàng

Tình ta cũng lấp lói thiên đàng

Như cánh chim khuất ngàn, như cánh chim khuất ngàn

Còn mong còn ngóng chi ngày yêu dấu.

Mưa soi dấu chân em qua cầu

Theo những cánh rong trôi mang niềm đau

Thời nào yêu hết trái tim buồn, lời nào yêu hết trái tim buồn

Xin giữ trong mắt lệ, xin giữ trong mắt lệ
Nhòa theo từng gót chân người xa vời.
Mưa âm thầm buổi chiều thỏn thức
Sẽ nhạt nhòa từ ngàn năm nữa như em khóc hồn nhiên
Nỗi muộn phiền ngày tàn hơi thở
Em thấy không cỏi đời vô vọng.
Xin em hãy cho tôi tạ tình, khi em đã đi qua khoảng đời tôi.
Dù một khoảng khắc sớm phai tàn
Và lệ em rớt trên môi nhạt
Đôi mắt em rất buồn, đôi chúng ta rất buồn
Vạn câu tình cũ, xin gửi cho đời.

Chẳng phải *Ngồi Lại Bên Cầu Thương Dĩ Vãng* như nhà thơ Hoài Khanh, Từ Công Phụng ngồi xuống và khấn khoản mời người yêu ngồi bên cạnh mình để nghe mùa xuân tình tự. Mùa Xuân, mùa của hy vọng, của đổi mới, chẳng ở đâu xa. Nó nằm giữa đất trời và ở ngay trong lòng những người biết yêu nhau, đang yêu nhau. Hoa lá cỏ cây là tiếng nói của mùa xuân đang tình tự. Âm nhạc là tiếng thở giải bày tâm sự của người nhạc sĩ biết yêu. Chúng ta hãy thử nghe trong thời khắc tuyệt vời của đất trời, người nhạc sĩ nói những gì với người yêu của mình. Biết đâu chính mỗi chúng ta là một người yêu của nhạc sĩ.

Em, lại đây với anh
ngồi đây với anh
trong cuộc đời này
nghe thời gian lướt qua
mùa xuân khẽ sang
chùng như không gian đang sủi ảm những giọt tình nồng

*tay này tay nắm tay
nhìn nhau đắm say
như chưa bao giờ
nghe chùng trong mắt nâu
hồn anh đã tan thành mùa xuân ngọt ngào phủ ám thiên đường đôi ta ...*

*Đã qua đi ngày tháng uá môi sầu nhớ tình người buồn tênh ...
Em chút giọt lệ ám, khóc mừng một ngày hạnh phúc miên man ...*

*qua ... ngày buồn đã qua
vì đã có em trong cuộc đời này
em, ngồi đây với anh
cùng nhau lắng nghe
giòng sông đang thấm thì trong đất những khúc nhạc tình ...*

*em, lại đây với anh
ngồi đây với anh
trong cuộc đời này
bên đàn chim hát ca
này em có hay
mùa xuân đang mờ toang trong mắt người tình... mệnh mang*

Tuổi Xa Người là một ca khúc mang nhiều tính chất bi quan của Từ Công Phụng. Sự hoài nghi làm cho ông cảm thấy lạc loài. Tình yêu là điểm tựa tối cần cho đời người. Xa vắng nó, sự cô đơn tức khắc vây bủa khắp nơi. Lòng người sẽ tê

lạnh, dù đâu đây vẫn như nghe còn có người gọi tên. Nỗi buồn đi từ rộng lớn đến góc độ hẹp nhất, như từng chân tóc mà vẫn có thể nhận ra sự hiện hữu vô cùng của nó. Nỗi buồn không những phá phách vô tư trên dung nhan của tuổi thơ mong manh, mà còn để dấu chân hằn sâu qua từng chặng đời. Mỗi ngày chúng ta thăm trừ đi một khoảnh khắc cuộc sống của mình. Khoảnh khắc quý giá nhất vẫn là thanh xuân. Khi tuổi trẻ bỏ xa người mỗi ngày một nhiều, chúng ta chắc sẽ không giữ nguyên vẹn mọi ước muốn, ngoài một nỗi buồn. Hiểu như vậy chúng ta hẳn thông cảm được với tác giả, và sự bi quan của ông cũng không có gì đáng ngạc nhiên:

Một chiều êm tay đan tay dịu nhau trên lối

Đưa em đi nhẹ nhẹ vào đời

Bằng vòng tay tôi nâng niu mùa thu thức giấc

Đưa em vào ngày tháng vô vè

Kể từ em đem cô đơn mọc lên phố vắng

Khi em mang nụ cười khỏi đời

Từng chiều rơi nghe như cỗi lòng mình tê tái

Ngỡ như đời còn gọi tên nhau

Ngày đó khi một lần, một lần tiếng hát

Đông lã đưa em vào vùng trời lấp lánh

Bằng những cánh sao trời đầy đôi mắt ngược tròng mền.

Em, em xa dần ngàn đời hoang vắng

tôi đi về buồn chùng kẽ tóc

bước chân này còn trọn kiếp hoang vu

Một mình đi lang thang trong mùa đông rét mướt

nghe bơ vơ hồn mình lạc loài

Buồn dậy lên trên dung nhan gầy xanh của tuổi

*trên thánɡ ngày hằn vết đời mình
Trời mùa Đông hong khô đi niềm tin sỏi đá
trên đôi tay này mình còn gì
Và giòng sông trôi đi vô tình mang tất cả
cuộc đời này của người hay tôi*

Con Sóng Tình Vỗ mãi một âm **quen** hay con sóng tình vỗ mãi một âm **quên**. Cả hai chữ cuối cùng “quen” hay “quên” đều có cái hay riêng của nó. Vượt qua tất cả những biến động bên mình để vỗ lại, hát lại một âm điệu quen thuộc, xưa cũ đầy dấu yêu quả thật chân tình. Cũng gạt bỏ mọi chuyện để nhắc nhở lại một âm điệu đã quên từ lâu, nay bất ngờ có cơ hội nhắc lại, lặp lại, vỗ lại, như một thức tỉnh không phải thiếu thi vị. Chúng ta hãy lắng nghe **Trên Ngọn Tình Sầu**, và tự chọn cho mình một chữ thích hợp, trong ca khúc mà có nhiều bản viết không thống nhất hai từ Quen hay Quên.

*Hạnh phúc tôi hạnh phúc tôi
Từ những ngày con nước về
Ngoài trời mưa mau ngoài trời mưa mau
Tay vuốt mặt không cùng
Bây sẻ cũ hom hem
Chiều mái xám rêu xanh
Trời êm cao chân nhỏ
Cũng không về trên dòng sông tội lỗi

Tôi nghe hắt hiu từ mắt em ngắt tạnh
Môi thâm khô từ thuở định hôn người
Ngày tháng hạ khi không mà trở rét*

Giọt nắng vàng lung linh màu lạnh ngắt

Sao khi không người ngoảnh mặt kiêu sa

đk:

Chiều qua đó chân ai còn riu rít âm thừa

Lời ai ru như mơ cho trời xuống thật gần

Người trông ngóng hương đưa mùi mái tóc đêm mưa

Nhẹ theo lá oan khiên lả tả mái hiên người

Tôi nghe hắt hiu từ mắt em ngắt tạnh

Còn dế buồn tự tử giữa đêm sương

Bầy sẻ cũ cũng qua đời lặng lẽ

Em ở đó bờ sông còn ẩm cát

Con sóng tình vỗ mãi một âm quen

Trên Ngày Tháng Đã Qua, như một hoan hỷ ca. Để chuẩn bị cho sự lạc quan, Từ Công Phụng đưa ra những giọt lệ của những cuộc tình không trọn. Đây chính là phó bản thường có của cuộc đời thường. Niềm tin lẫn âm nhạc sẽ là những cứu cánh, người nhạc sĩ đã cố võ một cách tích cực, rút từ vốn sống của ông.

Rung một cánh nhạc buồn

Phím có hay người khóc trên cung đàn lẻ loi

Rơi một ngấn lệ sâu

Có ai hay người khóc cho duyên tình bẽ bàng

*Rung một cánh nhạc buồn
Rơi một ngấn lệ sầu
Có ai hay người khóc trong tình cầu lẻ loi
Ngoài kia mưa là những giòng lệ rơi
Theo cuộc tình khi cơn bão đi qua đời mình
Người ơi, người ơi tìm đâu thấy nửa đời xuân thắm
Vội tình yêu chúng ta như giọt sương sớm mai
như giọt sương sớm mai long lanh trên cánh hoa vàng
Gom một chút nắng vàng
Hát lên soi hạnh phúc trên tháng ngày đã qua
Em nhìn thấy chút gì
Có phải chẳng rạn vỡ trong tâm hồn chúng ta
thôi còn ngấn lệ này với một chút nhạc buồn
Hát lên cho đời sống vội đi niền đờn đau*

Có lẽ cuộc sống trở nên xinh xắn hơn, đậm đà hơn nếu đời người có những lần được thất tình. Tôi ngờ rằng một số thi nhạc sĩ và những người sinh hoạt văn nghệ khác thường mong mỏi cho mình gặp được những cảnh ngộ thắm thía như thế.

Nhạc sĩ Từ Công Phụng được bao nhiêu lần khóc vì người yêu. Có thể có và cũng có thể không. Nhưng ông vẫn viết những ca khúc đau lòng, vì nhiều người, vì chính chúng ta có thói quen tâm đắc với chuyện tan vỡ. **Giọt Lệ Cho Ngàn Sau** có lẽ sẽ còn được nhiều thế hệ sau cho tiếp tục chảy.

*Lối rêu xưa sẽ mờ dấu chân người
người buồn cho mai sau, cuộc tình ta tan mau
Thoáng như chiếc là vàng bay
mùa thu qua, mùa thu qua hững hờ
Nhìn nhau cho thêm đau, nhìn nhau cho mưa mau*

Mưa trên nụ cười mưa trên tình người

lệ nào em sẽ khóc ngàn sau

Với đôi tay theo thời gian tôi còn

một trời mây lang thang, một mình tôi lang thang

Lá vẫn rơi bên thềm vắng

từng thu qua, từng thu qua vỡ vàng

Nhìn nhau cho thêm đau, nhìn nhau cho mưa mau

Mưa trên cuộc đời mưa như ghen lời

lệ này em sẽ khóc ngàn sau ...

Một mai khi xa nhau

người cho tôi tạ lỗi

dù kiếp sống đã rêu phong rồi

Giọt nước mắt xót xa

nhỏ xuống trái tim khô một đời tôi tê tái

Lắng nghe muôn cung sầu hắt xuống đời

Một trời tôi thương đau, một trời em mưa mau

Sống buông xuôi theo ngày tháng

từng thu qua vùi tro theo đã mờ

Lệ rơi trên tim tôi, lệ rơi trên đôi môi

Yêu nhau một thời xa nhau một đời

Lệ này em nhỏ xuống hồn tôi

Yêu nhau một thời xa nhau một đời

Lệ này em nhỏ xuống hồn tôi...

Nội dung của một bài thơ, một ca khúc có giá trị thật sự vốn không cần phải minh họa, phụ diễn hoặc ăn ké vài lời đầy đura. Nhạc Từ Công Phụng nói chung hay ca khúc **Kiếp Dã Tràng** nói riêng, có sức sống mạnh mẽ trong giới thưởng ngoạn. Nghe những lời ba hoa bên lề ca khúc không thể nào tịnh tâm đi cùng âm thanh mà Từ Công Phụng đã đem lại cho chúng ta. Lời giới thiệu lúc nào cũng đứng khiêm nhường trong cái duyên phải có rất khiêm nhường của nó. Xin hãy nghe Từ Công Phụng quan niệm về cuộc đời qua ca khúc Kiếp Dã Tràng :

Chiều vàng vương gót mỗi ta dừng chân phiêu du

Lặng nghe sóng gọi ngọt ngào

Hàng dừa nghiêng bóng ru nhau thắm thì lời âu yếm

Dịu nhẹ đôi cánh mềm rã rời

Đàn chim bé nhỏ ngập ngừng

Nhẹ hương gió đưa về khoảng trời cũ

Một mình ta đứng nhìn mối tình duyên tan theo

Ngàn con sóng gào bạc đầu

Nhẹ sâu lên dấu chân ghi cuộc tình nhà trên cát

Lời người nghe đã chợt lạc loài

Trên thân dã tràng túi phận

Hoài công tháng năm xe cát biển Đông

Thời gian như ngừng trôi giữa chiều tàn tạ

Thăm gọi tên người đã vắng xa phương trời

Cuộc tình như con lốc mang theo hồn người

vào trùng dương khép kín u mê ngàn đời

Tình người đâu có thấu cho ta?

Thân mang kiếp dã tràng đem đời xe tơ duyên

Trên bãi cát vàng hão huyền

Chợt nghe lớp sóng xô lên đời mình nhiều cay đắng

Cuộc tình trên thánng ngày muộn phiền

Còn in vết hằn đời mình

Người ơi hãy ru tình ta vùi quên

Thời gian như ngừng trôi giữa chiều tàn tạ

Thầm gọi tên người đã vắng xa phương trời

Cuộc tình như cơn lốc mang theo hồn người

vào trùng dương khép kín u mê ngàn đời

Tình người đâu có thấu cho ta?

Thân mang kiếp dã tràng đem đời xe tơ duyên

Trên bãi cát vàng hão huyền

Chợt nghe lớp sóng xô lên đời mình niêm cay đắng

Cuộc tình trên thánng ngày muộn phiền

Còn in vết hằn đời mình

Người ơi hãy ru tình ta ... vùi quên

Với cuộc đời, trong một khoảnh khắc buồn bất chợt, Từ Công Phụng chợt nhận ra **Đời Bồng Phù Du**. Và *trên lưng của tháng ngày*, có thể ông đã soi vào quá khứ lẫn tương lai, để kịp phát hiện mình là một người mộng du. Rồi buồn chán lẫn sợ hãi, ông nhìn chung quanh. Không gặp một cứu rỗi nào. Mà tìm thấy một loài cỏ dại buồn tênh, an phận với cuộc đời chênh vênh thẳm lặng. Ám ảnh bởi sự sinh tồn mỏng mảnh của đời người, Từ công Phụng không thấy được sự thông dong của cỏ cây. Trong liên tưởng, ông nhận ra sự đồng cảnh với mình bởi những đam mê thường dẫn đến chia ly. Những cố gắng vươn sống cũng trở thành công dã tràng. Thê thảm hơn, ông còn chợt nhận ra mình là một dòng sông cạn, mệt nhoài bởi những nghiệt ngã của cuộc tình, cuộc đời. Rất may, trong phút giây ngã lòng đó, người nhạc sĩ kịp nhận ra cái phù du cũng chính là cái thiên thu của lẽ sống còn và không thể làm gì khác hơn là ký thác lòng mình, tình mình vào âm nhạc:

Tôi như người mộng du

sống cuộc đời bênh bồng

ngó quanh đời quạnh hiu

buồn rơi theo năm tháng

chết trên lưng tháng ngày

tôi như loài cỏ dại

tôi như loài cỏ dại

suốt một đời chênh vênh

suốt một đời buồn tênh

em có thương thì xin

chút hiền ngoan thật lòng

vì cõi đời này là những đam mê

là những chia ly

là những đón đau lẻ loi

nên vẫn hoài công đi se cát biển

nhớ mênh mông tình vẫn như không đời...đời

*tôi như dòng sông cạn
uốn quanh đời mệt mỏi
cuốn theo dòng nghiệt ngã
buồn rơi theo năm tháng
úa trên lưng tháng ngày
tôi mang hồn cỏ dại
ngây ngô tự hỏi lòng
bỗng một ngày thiên thu
bỗng một đời phù du*

Tuy vậy, cánh tay cứu rỗi của giai điệu, âm thanh... chưa và có lẽ còn rất lâu, mới đủ khả năng loại bỏ con người bị quan, đang sống nhờ trong tâm hồn Từ Công Phụng. Và vì thế, ông vẫn còn phải tiếp tục dựa vào âm nhạc để trôi *trên lưng ngày tháng* của ông. Nhờ đó từ năm 1995 đến năm 1997, giới yêu nhạc Việt Nam tiếp tục sưu tập những ưu tư, phiền muộn của người nhạc sĩ sinh ra từ xứ trầm hương này, qua các sáng tác *Vẫn Một Đời Quạnh Hiu* (1995), *Một Góc Đời Phôi Pha* (1997), *Bên Kia Đời Quạnh Quẽ* (1997)...

Hình như càng giàu tuổi đời, nỗi bi quan trước cuộc sống của Từ Công Phụng, càng phong phú. Nó giống như “*tóc bạc, càng cắt càng dài ra*” chẳng?... Khó có ai không thể không nghĩ về tuổi đời của mình. Ngày tháng trước mặt cứ tiếp tục hao đi. Thịt da thâm lạng thay đổi trong từng tí tắc, nhưng đâu dễ nhận ra. Càng ngó lui đời mình càng ngậm ngùi lo cho những ngày sắp tới. Cái lo, cái sợ đẻ ra cái cô đơn. Nếu may có chút tài vật, viết chơi một đôi dòng, vẽ bậy vài hình ảnh... để lấp bớt khoảng trống. Còn không, đành phải đọc, phải nghe, phải nhìn..., nói chung là phải bám lấy một cái thích tình cờ nào đó.

Nằm nghe Từ Công Phụng tỏ tình qua tiếng hát của chính tác giả và nhiều ca sĩ tên tuổi khác, tôi chợt thấy thêm xem tận mắt những ca khúc họ Từ đã cho in, cho phát hành. Dĩ nhiên, không quên tò mò tìm hiểu một chút tiểu sử của tác giả.

Qua tài liệu của nhạc sĩ Trường Kỳ, và nhiều nguồn khác trên máy vi tính, tôi không tìm thấy năm sinh của Từ Công Phụng. Ở Tác Giả Việt Nam, Lê Bảo Hoàng ghi năm 1943 là năm đất Vân Lâm Ninh Thuận (thuộc Phan Rang), có ấu tử Từ Công Phụng ra đời trong nghi lễ Hội Giáo hản hoi. Có thể chính xác và cũng có thể sai. Sai, đúng từ nguồn cung cấp. Nhưng điều chắc chắn là năm lên 18, Từ

Công Phụng đã có ca khúc đầu tay. Và ca khúc trình làng đầu tiên rơi đúng vào năm thứ nhất của thập niên 60 với tên *Bây Giờ Tháng Mấy ?...* Từ đó đến nay, anh chàng tốt nghiệp cử nhân luật đại học luật khoa Sài Gòn, đã cho ấn hành bốn tuyển tập nhạc: *Tình Khúc Từ Công Phụng* (1968, tái bản 1969), *Trên Ngọn Tình Sầu* (1970, tái bản 1994), *Giữ Đồi Cho Nhau* (1983 tái bản 1993), *Một Góc Đồi Phôi Pha* (1999).

Lần mở từng tập nhạc có trong tay, chỉ cần dựa vào các tên bài (*Bây giờ tháng mấy 1 & 2, Mùa xuân trên đỉnh bình yên, Mùa thu mây ngàn, Trời về đêm mưa, Còn một buổi chiều, Người về trên mây, Vùng trời kỷ niệm, Lời của thành phố, Đêm độc thoại, Tuổi xa người, Ngồi bên nhau, Vào mưa – Trên ngọn tình sầu, Kiếp dã tràng, Mưa trên ngày tháng đó, Từ khúc, Giọt lệ cho ngàn sau, Rời nhau, Như ngọn buồn rơi, Xứ thâm trầm, Lời của mẹ, Đêm không cùng, Lời Cuối, Mòn mỏi - Giữ đồi cho nhau, Qua vùng biển nhớ, Hóa kiếp, Mắt lệ cho người tình, Nằm nghe em hát trên vùng biển, Một thoáng nhìn nhau, Tình tự mùa xuân, Một mình trên đồi nhớ, Thiên đường quạnh hiu, Trên tháng ngày đã qua, Như chiếc que diêm, Mùa xuân và tình yêu em – Khi tôi đến nơi đây, Đồi bông phù du, Vẫn một đồi hiu quạnh, Một góc đồi phôi pha, Bên kia đồi quạnh quẽ, Mãi mãi bên em, Âm thầm mưa, Hóa thạch, Mây hồng, Giận hờn, Lối mòn thiên cổ, Đùng nữa nhé chia lìa), chúng ta quả có thể tin rằng: càng có thêm tuổi đời, Từ Công Phụng càng để mắt đến cuộc đời. Có lẽ vì vậy sự lạc quan trước cuộc sống ở trong ông vơi đi nhiều. Nhà thơ Ngu Yên, trong bài tựa cho tập *Một Góc Đồi Phôi Pha* đã nghiệm thấy:*

“...Đối diện với sinh tồn mong manh, ly tán thường tình, người nghệ sĩ thỉnh thoảng vẫn ngạc nhiên. Ngạc nhiên, có lẽ là một trong những điểm khác biệt giữa nghệ sĩ và người thường. Hàng ngày, nghệ sĩ vẫn tiếp tục ngạc nhiên về những sự kiện chung quanh. Nhờ ngạc nhiên, họ tiếp tục sáng tạo một cách nhìn mới, một ý nghĩa mới, hay một cảm xúc cá biệt về một điểm rất quen thuộc, có khi rất nhàm chán. Ngạc nhiên là tín hiệu của cô đơn. Bởi vậy, dưới bất cứ một góc nhìn nào, nghệ sĩ mãi mãi là người cô đơn...”

Từ Công Phụng càng ngày càng giàu cô đơn ra thật. Chuỗi cô đơn của ông có lẽ còn kéo dài vô cùng tận. Bởi như xác quyết của nhà thơ Du Tử Lê:

“...Qua, dòng sông âm nhạc mang tên Từ Công Phụng, tôi chợt hiểu, âm nhạc khởi đi từ những trái tim tài hoa lớn, là một gấn bó vượt khỏi biên giới một không gian, xóa bỏ được mọi lần ranh hữu hạn vẫn vói năm, tháng...”

Du Tử Lê không quên quả quyết đánh giá, Từ công Phụng đã biến đời thường của ông thành *“Đời nhạc Từ Công Phụng, khởi nguồn, đã tự mặc khoác lấy cho chúng tính bất biến của định mệnh. Định mệnh của/ đời trăng không già/mặt trời mãi thối thức...”*

Còn rất nhiều nhận xét về nhạc Từ Công Phụng. Những nhận xét đã hiện thành chữ, đã in lên giấy. Những nhận xét vĩnh viễn tiềm ẩn trong đầu, có hoặc không thể hiện thành động tác gật gù, nho nhỏ hát theo, hoặc trầm tư xa vắng... Những cảm nhận mặc nhiên là những đánh giá. Cảm nhận của anh, cảm nhận của chị, cảm nhận của tôi, cảm nhận của mỗi người trong chúng ta luôn luôn có thật, luôn luôn xảy ra. Không có chúng, chúng ta sẽ không tìm nghe lại, không tìm nghe thêm. Thích, mê, tâm đắc hay bất cứ một ràng buộc vô hình nào khác, cũng khởi từ cảm nhận, đánh giá. Riêng với Từ Công Phụng, nghĩ và viết về nhạc của ông còn rất nhiều người. Ở đây, tôi xin trích thêm một nhận xét, mà tôi tin rằng tương đối gần với trình độ thưởng ngoạn âm nhạc của đại đa số bình thường:

“...Khởi đi từ Bây giờ tháng mấy, những tình khúc Từ Công Phụng như những đợt sóng biển tiếp nối nhau vỗ về cõi lòng của những người trẻ thuộc nhiều thế hệ. Chẳng có cuộc tình nào giống cuộc tình nào. Mỗi cuộc tình là một tế giới riêng lẻ. Mỗi ánh mắt là một tín hiệu âm thầm. Mỗi nụ cười là một hân hoan nhớ đời. Mỗi giọt nước mắt là một mát mát khó quên. Tình ca Từ Công Phụng đã len lỏi vào từng tế giới thân thiết đó. Chúng không phải là những tình ca lướt trên da thịt mà đã luôn lách vào từng giòng máu, từng hơi thở của những người yêu nhau... Từ Công Phụng đã cho những tình nhân thứ ngôn ngữ đắm thắm, thâm trầm đầy trí tuệ...”

Lời bạt của nhà văn Song Thao dành cho tập Một Góc Đời Phôi Pha, trích trên, quả thật sáng sủa và có giá trị chính xác cao.

Để kết thúc những dòng tán gẫu này, thay vì cảm ơn Từ Công Phụng, tôi chợt quyết định bán cái cho ông cái quyền ngỏ lời cùng chúng ta. Thế mới thật thú vị:

“Tình ca như những dòng sông hiền hòa chảy hoài từ ngàn kiếp. Đó là thứ hạnh phúc bắt gặp trong buổi sáng nắng dậy chan hòa, có bông hoa nở rộ và chim muông ngời ca một ngày mới bắt đầu bằng nụ hôn nồng ấm của đôi tình nhân.

Tình ca là những lời phủ dụ ngọt ngào của tình yêu như dòng suối róc rách từ thiên thu dành cho đôi tình nhân của bao miền man thế hệ, như một kẻ đồng lõa cho sự tồn tại của nhân loại.

Xin cảm ơn Đấng Tạo Hóa đã ban cho loài người có trái tim biết rung động, có tâm hồn biết thổn thức để tình yêu và cuộc đời còn được thắm hoa bằng những bản tình ca.

Nếu chim muông chỉ có một thời để ca hát, cỏ cây chỉ có một thời sse xanh tươi, và loài người chỉ có một thời để sống và một thời để chết, thì xin hãy hát lên những bản nhạc tình để ngời ca một thời để sống trước khi bước vào những nỗi khôn cùng buồn thảm của cái chết lẻ loi.

Bởi vậy, tình ca là con đường tôi đã chọn và cứ mang một đời. Dù tôi có là chứng gian cho những cuộc tình không thực, nhưng ít ra tôi đã mang đến một chút hạnh phúc nhỏ nhoi, một chút kỷ niệm khó phai mờ cho những kẻ tình nhân của một thời yêu thương say đắm...

Xin cảm ơn những kẻ tình nhân đã nâng niu những bản tình ca của tôi từ những thập niên qua như là nhân chứng cho tình yêu của mình, dù chúng có mang những nỗi hân hoan trong đôi mắt hay nụ cười, dù chúng có chứa chan những giọt lệ ngậm ngùi cho một đời tình ngắn ngủi.

Xin các bạn hãy mở những trang tiếp theo, và hãy hát cho nhau nghe những lời tiếp tục ngợi ca tình yêu – cho tôi hay cho các bạn - vẫn mong là nỗi niềm của chúng ta một đời thủy chung dâng hiến” (Từ Công Phụng 4-1999)

Luân Hoán